

## **CODI 28518 INTRODUCCIÓ AL PENSAMENT ROMÀ**

Professor: Jaume MEDINA CASANOVAS

### Contingut

Seràn considerats en aquesta assignatura els trets particulars i essencials de la civilització romana, en la seva evolució històrica (des de la fundació de Roma fins a la caiguda de l'Imperi), amb una atenció especial al caràcter del poble romà, als seus costums, als sistemes filosòfics adoptats de la cultura grega, als seus principals pensadors i a la seva actitud davant la religió i el dret.

### Objectius

L'assignatura tindrà com a objectiu principal la consideració de les característiques de la civilització romana, posant una atenció especial en tot allò que els romans van pensar, sentir i fer. En acabar el curs, l'estudiant haurà de ser capaç de distingir les característiques principals de les tres grans èpoques de la història de Roma, amb les principals aportacions del poble romà a la cultura d'Occident, així com de reconèixer els corrents filosòfics que més influïren en el seu àmbit i les figures més remarcables en aquest camp.

### Temari

Estudi de la cultura romana, posant una atenció especial a la seva veneració i respecte als "costums dels avantpassats", a la seva manera d'entendre els tractes entre els homes i els tractes amb la divinitat, a la seva particular organització social i política, des dels inicis de la seva història com a poble fins a la construcció i afiançament d'una estructura imperial que es mantingué viva i activa durant molts segles i que constitueix la base sòlida de les civilitzacions existents avui dia.

Bé que els romans no excel·liren mai per la seva originalitat en el camp de la filosofia, tanmateix no deixaren de tenir al llarg de totes les èpoques de la seva història unes personalitats ben significades en el camp del pensament. Des del cercle dels Escipions fins a Ciceró, des de Lucreci fins a Sèneca i, a les acaballes de l'antiguitat, sant Agustí, les formes del pensament grec anaren coneixent una formulació llatina tant a partir de les doctrines dels epicuris com dels estoics o dels platònics i aristotèlics.

Al llarg del curs, doncs, tindrem ocasió de conèixer, per mitjà del testimoni i amb l'ajut dels textos, quan calgui, no tan sols què pensaven els romans en matèria de filosofia i de religió, o de política i de dret, sinó també quines foren les seves grans

obres tant en el camp de la literatura com en el de la filosofia i en el de l'organització social.

El curs centrarà l'atenció, d'una manera especial en quatre grans figures: l'epicuri Lucreci, l'orador i pensador Ciceró, l'estoic Sèneca i el cristià Agustí d'Hipona.

No solament com a curiositat, sinó també per tenir un coneixement més aproximat del pensament d'aquests autors, seran considerades al llarg del curs les seves frases més cèlebres, espigolades de tota la seva producció.

#### Avaluació

Consistirà en un examen en què es faran preguntes sobre els aspectes teòrics i pràctics referits a la matèria pròpia de l'assignatura.

Els exàmens tindran un valor del 80% (40% per a cada una de les dues parts). El 20% restant s'obtindrà en funció de: a) l'assistència i la participació a classe; b) la participació en les sessions de tutoria integrada.

#### Tutoria integrada

Es farà per grups reduïts i girarà entorn de problemes relacionats amb la història de la cultura romana, posant una atenció especial en els seus pensadors.

#### Bibliografia

Agustí d'Hipona, Dels Acadèmics. Introducció a la lectura d'Agustí de Josep Batalla. Barcelona (Fundació Bernat Metge) 1991.

San Agustín, La Ciudad de Dios. Libros I-II. Traducción de Lorenzo Riber. Texto revisado por Juan Bastardas. Volumen I. Barcelona (Colección Hispánica de Autores Griegos y Latinos) 1953.

Obras de San Agustín, XVI. La Ciudad de Dios. (1º). Edición bilingüe. Traducción de Santos Santamarta del Rio y Miguel Fuertes Lanero. Introducción y notas de Victorino Capánaga. Madrid (Biblioteca de Autores Cristianos) 1977. (2º) 1978.

S. Aurelii Augustini Confessionum libri XIII. Edidit Martinus Skutella (MCMXXXIV). Editionem correctiorem curauerunt H. Juergens et W Schaub, Stutgardiae et Lipsiae in Aedibus B.G. Teubneri MCMXCVI.

Agustí d'Hipona, Confessions. Introducció i traducció de Miquel Dolç. Barcelona (Clàssics del Cristianisme) 1989.

Balsdon, J.P.V.D., (ed.), Los romanos, Madrid (Gredos) 1966.

Barrow, R. H., Los romanos, México-Buenos Aires (Fondo de Cultura Económica) 1963(4).

Brun, J., L'épicurisme, París (Presses Universitaires de France) 1979(6).

Brun, J., Le stoïcisme, París (Presses Universitaires de France) 1976(7).

Cicerón, Sueño de Escipión. Texto latino, prólogo y notas por Antonio Magariños, Madrid 1943.

Cicerone, Somnium Scipionis. Introduzione e commento di Alessandro Ronconi. Firenze, 1967.

Marc Tul·li Ciceró, Somni d'Escipió. Traduït i explicat per Eduard Valentí. Dins: "Homenatge a Carles Riba. En complir seixanta anys". Barcelona, 1953-1954, p. 377-388.

Escolà i Tuset, J.M., Diccionari de llatinismes i expressions clàssiques, Barcelona 1967.

Florent Tertul·lià, Q.S., Apologètic. Introducció i notes de Miquel Dolç. Traducció de Fèlix Senties. Barcelona (Fundació Bernat Metge) 1960.

Lucrecio Caro, T., De la naturaleza. Libro primero. Edición, introducción y comentario por Eduardo Valentí. Barcelona (CSIC) 1948.

Herrero Llorente, V.-J., Diccionario de expresiones y frases latinas, Madrid (Gredos) 1980.

Lombard, J., Aurea dicta. Paraules de l'antiga saviesa. Barcelona (Fundació Bernat Metge) 1960.

Peris, A., Diccionari de locucions i frases llatines, Barcelona 2001. Sánchez Doncel, G., Diccionario de latinismos y frases latinas, Madrid (Noesis) 1997.

Villalba i Varneda, P., Roma a través dels seus textos. Introducció al pensament clàssic. Bellaterra (Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions) 1994.

Villalba i Varneda, P., Roma a través dels historiadors clàssics, Bellaterra 1996.